

ཆིག་མཛོད་  
བརྟུ་དག་ཀྱི་གསལ་མེ་ལོང་།

བསོད་ནམས་ཀྱལ་མཆན།

བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

ཆིག་མཛོད་བད་དག་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་།

བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན།

ཕོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟར་ཁང་།

## 图书在版编目(CIP)数据

藏文辞典/索朗降村编.—2 拉萨:西藏人民出版社,2002.1(2006.1 重印)

ISBN 7-223-00353-7

I.藏... II.索... III.藏语—词典 IV.H214.6

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2003)第 108904 号

## 藏文辞典

---

|      |                            |
|------|----------------------------|
| 编 著  | 索朗降村                       |
| 责任编辑 | 阿 旺                        |
| 封面设计 | 丹 朗                        |
| 出版发行 | 西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 20 号)      |
| 印 刷  | 成都蜀通印务有限责任公司               |
| 开 本  | 850×1168 1/32              |
| 印 张  | 19.5                       |
| 字 数  | 336 千                      |
| 版 次  | 2002 年 1 月第 2 版            |
| 印 次  | 2006 年 1 月第 4 次印刷          |
| 印 数  | 16,001—22,500              |
| 书 号  | ISBN 7-223-00353-7/Z·19    |
| 定 价  | (精装)30.00 元<br>(平装)22.00 元 |

---

版权所有 翻印必究

# མིག་མཛོད་བརྗེ་དཔེ་ཀློག་གསལ་མཛུགས་།

|                            |                                                                           |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| ཚིག་མཛོད་པ།                | བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན།                                                        |
| ཚིག་མཛོད་འགན་འཁུར་བ།       | རག་དབང་།                                                                  |
| མཐུན་ཤོག་འཆར་འགྲོད་པ།      | བསྟན་ནམ།                                                                  |
| དཔེ་རྒྱན་འབྲེམས་ཁྲིལ་ཚན་པ། | བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟེན་ཁང་།<br>(ལྷ་ས་སྤྱི་ཚུན་གྲུ་བྱང་ལམ་སྤྱོད་ཡང་20) |
| པར་འདེབས་ཚན་པ།             | ཁྲིང་རྒྱུ་རྒྱུ་སྤྱང་པར་འདེབས་<br>ཚད་ཡོད་འགན་འཁུར་གྲུང་ས།                  |
| དེབ་ཆད།                    | 850 × 1168 1/32                                                           |
| པར་ཤོག                     | 19.5                                                                      |
| མིག་གྲངས།                  | ཁྲི33.6                                                                   |
| པར་གཞི།                    | 2002ལོའི་ཟླ་1པོར་པར་གཞི་2བསྐྱེགས།                                         |
| པར་ཐངས།                    | 2006ལོའི་ཟླ་1པོར་པར་ཐངས་4བཟང་།                                            |
| པར་གྲངས།                   | 16,001 – 22,500                                                           |
| དཔེ་དྲེབ་ཡང་རྟགས།          | ISBN7 – 223 – 00353 – 7/Z·19<br>(སྤྲུལ་ལེགས་) 30.00                       |
| རིན་པོ་ལྡན།                | (དཀྲུག་མ་) 22.00                                                          |

པར་གཞི་ཐོར་བཅུག་མིན་པས་འདྲ་བཅོས་པར་འདེབས་མི་ཚོག

## སྒྲུང་གཞི།

འདིར་«ཆོག་མཛོད་བརྒྱ་དག་ཀྱན་གསལ་མེལ་»འདི་ཉིད་བཅུ་པ་འི་  
དགོས་པ་གང་ཡིན་གསལ་འདེབས་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཞིག་ཞུ་རྒྱུ་དེ་ཡང་ཐོག་མར་  
ཐུག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་ལས་ཅུང་ཟད་དྲངས་ན། བོད་འདི་ཐོག་མར་རྒྱ་  
ཡི་སྒྲོང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུབ་པ་ལ། དེ་རྗེས་རིམ་བཞིན་རྒྱ་རྒྱུ་མས་རྒྱ་རྒྱ་  
སྐར་ཞིང་ས་ཡི་ཁམས་ཆེན་པོ་ཆགས་པ་དང་། ས་རྒྱུ་དང་མ་གྲགས་ཀྱི་མོ་  
འཕྲགས་པ་ལས་བོད་མིའི་འཕྲོ་བ་རྒྱུང་ཞིང་འཕེལ་ལ། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་  
རྒྱལ་ཕྱན་བཅུ་གཉིས་དང་རྒྱལ་ཕྱན་བཞི་བཅུ་ལ་སོགས་པས་དབང་བརྒྱར་པར་  
གྲགས། ད་ལྟ་ནས་བཅིངས་པའི་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་འདས་པའི་སྔོན་དུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་  
པོའི་ཐོག་མ་རྗེ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་ཕྱོན་པ་དང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་གནས་ཀྱི་ཁྲི་  
བཟུང་། རྟོད་ཀྱི་སྟེང་གཉིས། བར་ཀྱི་ལེགས་དུག་སའི་ལྷ་བརྒྱད། འོག་  
གི་བཅན་གསུམ་བཅས་རིམ་པར་བྱུང་རྗེས་རྒྱལ་རབས་ཉེར་བཟུན་པ་ལྟ་བོ་ཐོ་རི་  
གཉན་བཅན་དེ་ཉིད་ཀྱི་དུས་ལྟ་ཁང་ལུས་ཏུ་སྤྲུང་དུ་གཉན་པོ་གསར་བ་ལ་  
མཛོད་པ་བྱས་པས། བོད་ལ་སངས་རྒྱུས་ཆོས་ལུགས་དར་བའི་འགོ་ཟླ་པར་  
ཡོངས་སུ་གྲགས། དེ་རྗེས་རྒྱལ་རབས་ལྷ་འདས་པ་ན་ཆོས་རྒྱལ་སྤོང་བཅན་  
སྤུང་པོ་ཕྱོན། བལ་བཟའ་དང་རྒྱ་བཟའ་བོད་དུ་བསྐྱུས། ར་ཆེ་གཙུག་ལག་  
ཁང་དང་འཕུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས། བོད་དུ་སངས་རྒྱུས་ཆོས་  
ལུགས་ཐུག་ལས་ལྷག་པར་དུ་དར་བར་ཐུག། བོད་སྔོན་རིག་པ་ཅན་མགར་  
སྤོང་བཅན་དང་སམ་རྟོ་ཤ་སོགས་བྱུང་། ལྷན་པར་དུ་རང་ཅག་བོད་མི་རྣམས་  
ཀྱི་བཀའ་འདིན་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་བོད་ལུས་སྟུན་པའི་སྔོན་མེ་ལྟ་བུ་མི་སམ་རྟོ་

ཏ་མཆོག་གིས་པོད་ཡིག་གི་སྒྲིལ་ཐོག་མར་བཏོད། སུམ་ཚུ་པ་དང་རྟགས་ཀྱི་  
 འཇུག་པ་སོགས་བརྟུན་པའི་གཞུང་ལུགས་མང་དག་མཛད། བཀའ་དང་  
 བསྟན་བཅས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་བོད་ཏུ་བསྐྱར། དེ་ནས་བཟུང་  
 བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་སྐྱོན་མོང་དང་སྐྱོན་མོང་མིན་པའི་རིག་པའི་གནས་ཐམས་ཅད་  
 དར་ཁིང་རྒྱས་པ་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟར་བྱུང་། ཡང་དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་ལྟ་འདས་  
 རྒྱུ་ཆས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱོད་ལྟུང་བཅན་ཀྱི་དུས་མཁན་ཆེན་པོ་ཉི་ས་རྩ་དང་སྟོབ་  
 དཔོན་ཨོ་རྒྱལ་པད་མ་འབྱུང་གནས་པོད་ཏུ་གདན་དྲངས། བསམ་ཡས་……  
 གཙུག་ལག་ཁང་བཏབ། ལྷ་ཆོས་དང་མི་ཆོས་ཀྱི་བྱིས་པ་བཅད། ལོ་རྩ་བ་ལེ་  
 རོ་ཅན་དང་། སྤྱོད་ཀྱི་ཁང་གསུམ་སོགས་མཁས་དབང་ཇི་སྟེད་བྱུང་བ་རྣམས་  
 ཀྱིས་ཡིག་རིགས་མང་པོ་བོད་ཏུ་བསྐྱར་ཅིང་། རིག་གཞུང་གི་གནས་ཐམས་  
 ཅད་གོང་ནས་གོང་ཏུ་འཕེལ་བར་བྱས་སོ། དེའི་རྗེས་རེ་ཞིག་གྲང་དར་མས་  
 གཏོར་བཤིག་ཆད་མེད་པ་བཏང་རྒྱུ་དང་། སྤར་ཤར་རིའི་ཅེ་ནས་ཉི་མ་འཆར་བ་  
 ལྟར་ཤར་བས་དར་ཁིང་རྒྱས་པར་བྱུང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་སོ་སོར་  
 བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་དཔྱིད་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་གཏན་ཏུ་བཞད་  
 པའམ་དབྱར་གྱི་ཚུ་གཉེར་གོང་ཏུ་རྒྱས་པ་ལྟར་ཏུ་བྱུང་ཁིང་། ལོ་རྩ་བ་དང་  
 པརྟེན་ཏ་མཁས་པའི་གྲགས་པ་རབ་ཏུ་གསལ་བ་བཟང་གིས་མི་ལངས་པ་བྱུང་བ་  
 དཔེར་ན། མཁས་པའི་དབང་པོ་སམ་རྩོ་ཏ་དེ་ཉིད་གཙུག་པོར་བཞག་པའི་ལོ་  
 ཆེན་པེ་རོ་ཅན་སོགས་དང་། རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། མར་པ། ལྷ་སྟོན་  
 པ། འབྲོམ་སྟོན་པ། རྟོག་ལོ། ས་པཌ། དཔང་ལོ། ཤོང་སྟོན་པ། ཞ་  
 ལྷ། འགོས་ལོ། ལྷ་ལོ། ལྷ་སྟོན་པ། བོ་དོང་པ། སྟོང་ཆེན་པ། སི་  
 ཏུ། ཅོང་ཁ་པ། ཏུ་ལའི་ལུ་པ་ངག་དབང་སྟོ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་སོགས་ཤིན་ཏུ་  
 མང་པོ་བྱུང་། དེ་དང་དེ་ལྟ་བུ་རིག་པའི་གནས་ལྟར་བྱུངས་པ་ཅེར་སོན་པའི་  
 མཁས་པའི་དབང་པོ་ནམ་མཁའི་རྒྱ་སྐར་གྱི་གྲངས་ལྟར་ཇི་སྟེད་པ་རིམ་པར་བྱུང་

ཞིང་། ཁོང་ནམས་ཀྱིས་བསྐྱར་པ་དང་བཅམས་པ་དང་གཏན་ལ་ཐབ་པར་  
 མཛད་པའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཆོད་གཏིང་མཐས་འགཅུ་དུ་མེད་པ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་  
 བ་རང་ཅག་པོད་མི་ནམས་ཀྱི་དང་པོའི་དབང་པོ་ལྷར་ཤིན་ཏུ་རྩ་ཆེ་ཞིང་མཆོག་  
 ཏུ་གྱུར་པ་དེ་ནམས་བཞུགས་སོ། འདིར་དེའི་ཆ་ཤས་ཅམ་དངས་ནས་བརྗོད་  
 པར་བྱ་ཞེ། སྤྱིར་བོད་འདིར་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་དར་ཆེ་བས་  
 གཞུང་ཕྱི་ཕྱོད་གསུམ་གྱིས་དབྱས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལུང་རིགས་གསུང་  
 རབ་ནི་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱ་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་དོ་བར་མེད་པ་ཞིག་བཞུགས་པ་  
 དེ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པ་དང་གངས་ཀྱིས་གཞལ་དུ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ནམས་  
 སྐབས་འདིར་སྤྲོས་ཅི་དགོས་ཏེ་སྤྲོས་མ་དགོས་པ་དང་། དེ་འབྲེལ་རིག་པའི་  
 གནས་གཞན་གྱི་ཐད་ལའང་དཔེར་ན། ཆད་མ་རིག་པ་ལ། གཙོ་བོ་ལུས་ལྟ་  
 བུའི་བཞུན་བཅོས་གསུམ་དང་འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་ལྟ་བུའི་བཞུན་བཅོས་བཞིས་  
 གཙོས་ཆད་མ་རིགས་གཏིང་དང་ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་ལ་སོགས་པ་གཞུང་ལུགས་  
 ཀྱི་བཞུན་བཅོས་བྱུང་པར་འཕགས་པ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་བཞུགས་པ་མ་ཟད།  
 བཤད་ཀྱི་ཆེ་ཆུང་ས་བྱ་བ་དོ་བྱ་བ་ཏུ་ཆགས་ཤིང་། འཆད་ཆོད་ཆོམ་གསུམ་གྱི་  
 རྩ་བ་ཆེས་ཆེར་དར་བ་འཛམ་གླིང་ཡུལ་སྤྱོད་གས་གཞན་དུ་འདི་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་རེ་  
 གཞིས་ཅམ་དུ་ཟད། ཡང་གསེབ་རིག་པའི་གཞུང་ལའང་བདུད་རྩི་སྤྱིང་པོ་  
 ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་རྒྱུད་ལས་རྩ་བཤད་མན་མུ་བཅས་རྒྱུད་  
 བཞི་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་བླུ་ཅུ་སྟོན་པོ་དང་། ཉམས་ཡིག་བརྒྱ་ཙུ། ཤེལ་གྱི་  
 སྤང་བ་ལ་སོགས་པ་སྤྲས་ཀྱང་དེས་པའི་གངས་བརྗོད་མི་བྱུང་པའི་བཞུན་བཅོས་  
 ཆེ་ཆུང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་བཞུགས་ལ། གཞུང་ལུགས་དང་ཉམས་ལེན་གང་གི་  
 ཐད་ལའང་གཞན་ལས་འཕགས་པའི་རང་རང་གི་བྱུང་ཆོས་གཟེངས་སུ་སོན་པ་  
 དང་ལྡན་པ་ཡོད་དོ། དེ་བཞིན་བཟོ་དང་། ཕྱིས་དང་། གཙུག་ལག་རིག་  
 པ། རོལ་མོ། རི་མོ་ལ་སོགས་པ་རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་

འདི་དག་གི་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་གངས་ལས་འདས་པ་བཞུགས་ཤིང་། རིན་པོ་  
 ཆེའི་བཅོ་དང་འཇིག་བཅོ་དང་ཨར་ལས་འཇུགས་སྟན་དང་རྟོན་དང་ཚོན་དང་  
 རི་མོ་དང་ཐུ་དང་གར་དང་དེ་བཞིན་གནས་དབྱང་སྐར་ཕྱིས་ལ་སོགས་པ་དེ་  
 རྣམས་གང་དང་གང་གི་བད་ལའང་རང་གི་བྱ་དུ་ཆོས་སྟན་སྟུམ་ཚོགས་པས་བྱུག་  
 པར་བྱས་པའི་ཉམས་ལེན་ལག་རྒྱན་བཟང་པོ་ཤིན་ཏུ་རྩེ་འཛམས་ཤིང་རྒྱས་པ་  
 དང་ལྡན་ནོ། ཡང་སྟན་དངགས་ཀྱི་གཞུང་ལའང་སྟན་དངགས་ཀྱི་གཞུང་  
 ཆེན་པོ་མེ་ལོང་གཞིར་བྱས་པའི་འབྲེལ་བྱེད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རིན་ཐུངས་ངག་  
 དབང་འཇིགས་གཤམ་གྱི་མི་འཇིགས་སེང་གའི་ང་རྟོ་དང་། བོད་མཁས་པའི་  
 དུ་རྩེའི་དགོངས་རྒྱན་སོགས་དང་། སྟན་དངགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་བཙམས་པའི་  
 རྒྱས་གར་གྱི་བསྟན་བཅོས་དང་། རྟོགས་པ་བརྗོད་པ། རྣམ་ཐར། རྒྱང་  
 གཏམ། ལེགས་བཤད། འཇིག་རྟེན་གྱི་བསྟན་བཅོས་སོགས་ཆེ་ཕྱ་གངས་ལས་  
 འདས་པ་བཞུགས། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་མིང་གི་མངོན་བརྗོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ལའང་མཁས་པའི་རྣ་རྒྱན་དང་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱ་ཐིགས་ལ་སོགས་མང་པོ་ཡོད།  
 ཡང་སྟན་གྱི་ལོ་རྒྱས་བརྗོད་པའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ལའང་དེབ་དམར་དང་།  
 དེབ་ཚོན། མཁས་པའི་དགའ་རྟོན། དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་ཐུ་དབྱངས།  
 དེབ་དཀར་སོགས་རྒྱས་བསྟན་ཆེ་ཕྱ་གངས་མེད་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་སྟུ་འཇིག་རྟེན་  
 ཀྱི་བསྟན་པ་ཆགས་པའི་དུས་ནས་ད་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུང་དང་ཁྲིའི་ལོ་རྒྱས་བཤད།  
 ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་སོག་མ་རྩེ་གཏམ་ཁྲི་བཙན་པོ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་རབས་  
 རིམ་བུར་སོ་སོའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཕྱིར་བཤམ་བུའི་སྒྲིང་གི་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མིག་  
 སྒར་རོ་མཚར་གྱི་གཟིགས་མོར་བཤམས། ཨ་ལ་ལ། ཨེ་མ་རྟོ། མཐའ་ཡས་  
 རམ་མཁའ་འཛད་མེད་རྒྱལ་གཏེར། །གཟི་བྱིན་རྟ་བདུན་བཟང་ཡས་རྒྱ་སྐར་  
 ཆོགས། །ཡོན་ཏན་ཀྱན་བསྟུས་མི་དོ་གེ་ལ་ཤི། །གཞུང་ལུགས་ནོར་བུའི་  
 སྒྲིང་གི་རོ་མཚར་རོམས། །ཞེས་བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཙད་པ་དང་།

ཡང་པོད་ཀྱི་བརྟུ་རྒྱུད་རིག་པ་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་ཅུང་ཟད་གྲིང་ན། མི་ལོ་སྤྱིང་  
 དང་སྤྱུ་བརྟུ་ཙམ་གྱི་སྤྱོད་རོལ་ན་གངས་ཅན་མཁས་པའི་དབང་པོ་སྤྱུ་མི་སམ་  
 རྩོ་ཏ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྟུ་གར་བའི་ཡིག་གཟུགས་ལ་དཔེ་མཛད་ནས་པོད་ཡིག་...  
 དབྱངས་བཞི་དང་གསལ་བྱེད་སྤྱུ་ཅུ་མགོ་འདྲེགས་བཞེགས་འཕུལ་དང་བཅས་  
 པའི་ཡིག་གཟུགས་དང་། དེ་བཞིན་བརྟུ་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་བཟུན་  
 བཅས་མ་ཆར་བ་མེད་པ་སྟེ་ཡངས་སྤྱུ་ཆ་ཆར་བའི་སྤྱུ་བཟང་པོ་བརྟེད་ཅིང་  
 གཏན་ལ་མཐུ། ད་བར་མི་ལོ་སྤྱིང་ལུག་ཏུ་འདས་ཏུང་པོད་ཡིག་གི་བྱི་སྤྱུ་ནི་  
 རྟུ་ཀྱི་རྟུན་བཟང་པོ་དེ་ཁོ་ནར་བཞུགས་བཞིན་པ་མ་ཟད། རྟུ་རྟེན་གང་གི་  
 ཆ་ནས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ལྷན་སྤྱུ་ཆོགས་པའི་རང་བཞིན་མངོན་པར་དུ་གསལ་ལ།  
 པོད་ཡིག་གི་བརྟུ་པའི་གཞུང་ལུགས་ལའང་དཔེར་ན། མཁས་པའི་...  
 དབང་པོ་སྤྱུ་མི་སམ་རྩོ་ཏ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྤྱུ་ཅུ་པ་དང་རྟུགས་ཀྱི་འཇུག་  
 པའི་གཞུང་གི་ཆ་བ་དང་། རྟེན་འཇུག་མཁས་པས་བཅམས་པའི་སྤྱུ་རྟུགས་  
 ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལ་ཞུ། མི་ཏུ། བྱ་ཏི། རྩོ་རིང་། འཇམ་རོལ། གཤེར་  
 ཏྲག དེ་བཞིན་སྤྱོད་འཛིན་བདེ་བའི་སྤྱོད་དབང་དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་  
 ཡོང་ལ་སོགས་པ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་དང་། དག་ཡིག་གི་ཆར་ཡང་། ཟ་མ་ཏྲག་  
 ལེ་ཤིའི་ཀྱར་ཁང་། དག་སྤྱོད། སྤྱོད་གསལ། ཤེས་བྱ་རབ་གསལ།  
 འཕུལ་སྤྱོད། ཀེ་ཏ་ཀ ཉི་འོད། རྩེ་འོད། མཁས་པའི་འབྲུང་གནས་ལ་  
 སོགས་པ་དང་། དེ་མེན་རྟུ་རིག་པའི་བཟུན་བཅས་ཕྱེ་བྲག་པ་གཞན་ཡང་ཏ་  
 ཅང་མང་བ་བཅས་སྤྱུ་རིག་བརྟུ་དག་གི་བཟུན་བཅས་ཇི་སྟེད་ཅིག་བཞུགས་སོ།  
 དེ་རྟུར་པོད་ཡིག་གི་བཀའ་བཟུན་ཡིག་རིགས་ནི་ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་སྟོགས་དང་  
 སྟོགས་མཚམས་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་པ་ཇི་བཞིན་མ་ཁྱབ་པ་དང་མ་གནས་པའི་ས་  
 མེད་ཅིང་། བཀའ་འཕྱར་ལ་པོད་བརྟུ་རྟུག་དང་། བཟུན་འཕྱར་ལ་པོད་  
 ཉིས་བརྟུ་དང་ཉི་ཤུ་ཆ་ལ། གསུང་འབུམ་རེ་རེ་ལའང་པོད་ཉིས་བརྟུ་འམ་

བརྒྱུའམ་བརྒྱ་ཕྱག་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་སོགས་ཟུར་བརྒྱན་ལེབ་མཐོང་གི་དཔེ་དེ་  
 བཞིན་བརྒྱན་བཅོས་ཆེ་སྤྲུལ་ཆོགས་པ་སྟེགས་བམ་ཁྲི་ཕྱག་འབྲུམ་ཕྱག་ཡོད་པ་  
 བཅས་སྤྱན་མོང་དང་སྤྱན་མོང་མིན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་ནམ་  
 མཁའི་མཐའ་ལྟར་ཡངས་པ། རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་ལྟར་ཟབ་པ། རྒྱ་སྐར་གྱི་  
 གངས་ལྟར་འབྲུམས་སྟེས་པ་ཞིག་བཞུགས་པ་དང་དེ་ཐམས་ཅད་སྟེས་ཀྱང་  
 བརྗོད་པར་མི་སྟོབས་པས། འཆད་ཚོད་ཚོམ་གསུམ་གྱི་སྦྱངས་པ་དང་བུལ་བ་  
 བདག་ལྟ་བུས་ནི་གལ་སྟོབས། འོན་ཏེ་རང་ཅག་བོད་ལུལ་འདིའི་རིག་གནས་  
 རྣམས་བུའི་སྤྱིང་གི་སྤྱན་ཆོགས་རྩ་མཚར་གྱི་གཟིགས་མོའི་ཆ་ཙམ་ཞིག་སོས་རྒྱང་གི་  
 རྒྱུ་ལོ་བདག་དང་བདག་འདྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་མིག་ལམ་དུ་ཡུད་ཙམ་མངོན་པར་བྱ་  
 བའི་སྤྱད་དུ་འདིར་ཐུར་གྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བཅས་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ།  
 ཁོ་ངོས་ཆོག་མཐོང་འདི་བཙམས་པ་ཡང་གཙོ་བོར་གོང་དུ་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པའི་  
 བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཤིན་ཏུ་སྤྱན་སྟེན་ཆོགས་པ་འདི་ཉིད་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་  
 མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བ་བྱ་རྒྱུར་རྒྱ་རིགས་སྟོ་མཐུན་ཆོས་ཀྱང་བོད་སྐད་བོད་  
 ཡིག་སོགས་ལ་སྦྱངས་པ་ཆེར་སྟེད་གནང་དང་གནང་བཞིན་པ་རེད་ན། རང་  
 ཅག་བོད་རིགས་སྟོ་མཐུན་ཆོས་ཁོང་རྣམས་པར་མིག་དཔེ་བརྒྱས་ཏེ་རང་གི་མི་  
 རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་དེ་བས་སྦྱངས་བཙོན་བྱེད་དགོས་ངེས་དང་རང་རང་སོ་  
 སོས་གང་ཤེས་ཤེས་སུ་འབད་པ་མི་རྒྱུད་བ་རེ་རེ་བྱེད་དགོས་ངེས་ཀྱི་དགོས་པ་  
 འདིར་བསམས་ཏེ་བཙམས་པ་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་དང་  
 གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་གནོད་འཚེ་དང་། གཏོར་བཤིག་དང་།  
 མཐོང་རྒྱུད་དང་། དམའ་འབེབས་སོགས་ལས་ངན་འབའ་ཞིག་ལ་མངའ་  
 བརྟེས་པའི་ནག་ཅན་གྱི་བྱེད་གཏེ་མི་བཞི་ཤོག་ཁག་ཐལ་བའི་རྩལ་དུ་བརྟེན་གས་  
 ཤིང་། ཉང་གི་མི་རིགས་སྤྱིད་རྩལ་ཉིན་བྱེད་འོད་ཟེར་འབྲུམ་ཕྱག་གི་བྱམས་  
 བཅའི་ལྷང་བས་བསྦྱངས་པའི་ཉེར་ལེན་ལས་མི་རིགས་སོ་སོའི་རིག་གནས་ཀྱི་

པད་མའི་མེ་ཉིག་འཇུག་ཞལ་ནས་པར་རོམ་ཞིང་རྒྱས་ལ། སྒོ་གསར་བྱང་བའི་  
ཆོགས་ནམས་བཅུད་ལྷན་སྐྱེད་ཅིང་དགའ་སྟོན་ལ་རོམ་བའི་གནས་དུས་བཟང་  
པོ་འདི་ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ་རང་ཅག་ནམས་སྟོན་ལས་ཁོ་ནའི་དབང་དུ་ཉི་མ་གང་  
འཁྱུལ་གྱིས་དུས་འདའ་བའམ་བཟའ་བཅུང་ཡོངས་སྟོད་འདྲོད་ཡོན་ཁོ་ན་ཅམ་  
དོན་དུ་གཉེར་བར་ཆེས་མི་རིགས་པར་འདུག་སྟམ་པའི་སེམས་ཤུགས་སྟིང་གར་  
བཅངས་ཏེ་དེ་སྟོན་ལོ་གསུམ་ལྷག་གི་རིང་རལ་བ་བྱུང་དུ་བསད་དེ་བཅམས་པའི་  
བརྩ་འབྲེལ་ཆོག་མཛོད་འདིར་སྐར་དུས་ཡུན་ལོ་གཅིག་གི་རིང་ཞིབ་བཅས་གྱིས་  
ད་ལམ་ཙ་བའི་ཆ་ནས་ལེགས་ཀྱབ་ཟིན་ཏེ་སྒོ་མཐུན་ཆོད་སྟོན་ལམ་དུ་སྤལ་བ་  
ཡིན། ཡང་འདིའི་བཅམ་ཚུལ་གྱི་ཐད་ནས་ཅུང་ཟད་བྱུང་། ཐོད་དུ་བཅིངས་  
འགྲོལ་ཐོབ་རྗེས་བཟོ་ཞིང་འཇུགས་སྟུན་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་འཕེལ་རྒྱས་ཤུགས་ཆེན་  
བྱུང་ཡོད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་རིག་གཞུང་སྟོབ་གསོའི་བྱ་བ་ཡང་ཁྱབ་སྤེལ་རྒྱ་ཆེན་  
པོ་བྱུང་གཤིས། སྟོབ་ལྷ་ཆེ་འབྱིང་རྒྱུད་གསུམ་ལས་ཐོན་པའམ་མ་ཐོན་པའི་རྒྱ་  
ཆེའི་སྟོབ་ལྷ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡི་གེའི་འབྲི་སྟོག་གི་གནས་ལ་འཇུག་པ་པོ་ཤིན་ཏུ་  
མང་པོ་ཡོད་ལ། དེ་དག་གིས་ཐོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་ཆབ་ཆོབ་ཅམ་ཤེས་དུང་ཡིག་  
དོན་དག་ཆ་གསལ་ཤེས་མེད་སྟེན་ལག་དུ་གང་འཐེབས་དང་ཁ་ནས་གང་ཐོན་  
གིས་ཏེ་ར་ན་ཚུ་མེད་གཡག་ལྷ་ཀར་ཤི་ཟེར་བའི་དཔེ་རི་བཞིན་དོན་སྟོན་ཆོག་  
སྟོན་མི་ཅུང་བ་བྱུང་དང་འཇུང་བཞིན་ལགས་ན། དེ་ནམས་ཡི་གེའི་དག་དོན་  
ལ་སྦྱངས་པ་དགོས་པེས་ནི་ཉ་སྟོན་ཀྱང་ཅི་དགོས། སྐར་ན་རྒྱ་སོག་ཐོད་དེའི་  
ལ་སོགས་པ་ཡིག་རིགས་གང་དང་གང་ཡང་ཡི་གེའི་དག་ཆ་རྟོར་ན་དེས་དོན་  
སྟོན་མི་བྱུང་པའམ་དོན་ལོག་པར་སྟོན་པ་སོགས་འགལ་སྟོན་ཆེར་འབྱུང་བ་  
འབང་ཞིག་ཡིན་པས་ཡི་གེའི་དག་ཆ་དེ་གནད་དམ་པར་འཛིན་དགོས་པ་སུས་  
ཀྱང་མ་ཤེས་པ་མེད་མོད། འོན་ཏེ་ལས་དང་པོ་བ་ནམས་གྱིས་ཐོད་ཡིག་གི་  
དག་ཆའི་གནས་ལ་སྦྱངས་པ་གནད་རྒྱུ་ད་པན་དགོས་མཁོ་འཆམས་པེས་གྱི་

ཆོག་མཛོད་གཅིག་ཀྱང་མེད་ཀྱིན། བོད་རྒྱུ་མ་མེད་མངས་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་  
 ནས་སྐུལ་མ་མཛོད་པའི་རོར་ཁོ་བོས་གང་དེའི་དགོངས་གཞི་ལྟར་ཉེ་བར་.....  
 གཏུགས་པའི་གལ་ཆེའི་དགོས་མཁོ་འདིར་དམིགས་ཏེ་གངས་ཅན་གྱི་བརྗེའི་བྱེ་  
 བྲག་སོ་སོ་གོ་བདེར་བཀྲལ་བ་བརྟེན་འབྲེལ་«ཆོག་མཛོད་བརྟེན་དག་ཀྱན་གསལ་མེ་  
 ལོང་»འདི་ཉིད་བཅུ་མས་ཁྲལ་བྱས་པ་ཡིན། འདིར་ཉེར་མཁོའི་བརྟེན་དག་  
 གཙོ་བོར་བཞག་པའི་ཐོག་བརྟེན་གསར་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་། ཁ་སྐྱད་དང་།  
 མདོན་བརྟེན་ལ་སོགས་པ་ཙུང་བའི་ཆོག་གཞི་དང་དཔེར་བཞོན་པའི་མིང་ཆོག་  
 སོགས་ཁྱོད་གངས་ཆེག་ཁྱི་ལྟོང་ཙམ་བསྐྱུས་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་རེ་རེ་སོ་སོ་ལ་གོ་  
 བདེའི་འབྲེལ་བ་རེ་རེ་ཆབས་ཅིག་ཏུ་སྦྱར་བ་དེ་ཡང་སྦྱིར་ན་བོད་ཡིག་གི་ལྟར་  
 རྒྱལ་ལྟར་འབྲེལ་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་དཔྱུས་གཅིག་གི་གཞུང་དུ་བཞོན་པ་ལས་  
 ཡོགས་སུ་འབྲལ་མེད། བརྟེན་པའི་གཞུང་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་ཆོག་  
 མཛོད་ཀྱི་ནང་ལ་ནི་ཡི་གེའི་འབྲི་རྒྱལ་ལྟ་བུ་བར་གསུམ་དུ་དར་བ་མི་འདྲ་བ་ཁག་  
 ཚང་མ་སྟོགས་སུ་བསྐྱེད་གོས་པར་སྦྱུང་པས་འདིར་དག་ཆའི་གདམ་ང་དང་དུས་  
 གསུམ་གྱི་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་སོ་སོ་འཆོལ་བ་པོར་གང་དང་གང་ཡང་ཉིད་རྒྱ་  
 ཡོད་པ་ཡོང་སྟེན་དེ་རྣམས་ཆ་གང་ཆང་ཆང་དུ་བཞོན་པ་ལས་རང་འཆམས་  
 འཕེར་ཤིང་འདོར་ལེན་རིགས་བྱས་མེད་ལ། དུས་གསུམ་སྟོགས་བསྐྱེགས་ཀྱི་  
 རེད་མིག་ཉེ་ལམ་འདི་གའི་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་ནས་ཁག་འགའ་ཞིག་པར་སྦྱན་མཛོད་  
 ཡོད་ལྟ་བུས་འདིར་མི་དགོས་པར་བྱས་པ་ཡིན། མདོར་ན་«ཆོག་མཛོད་བརྟེན་  
 དག་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་»འདི་ནི་བོད་ཡིག་སློབ་རྒྱུར་ལ་འཇུག་པའི་ལས་དང་པོ་  
 བ་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་བརྗེའི་དག་དོན་ལྟ་བུ་དེ་རྒྱུར་བདེ་ཡོང་བའི་དགོས་པ་ཁོ་ན་  
 ཁུང་ཆོས་སུ་བྱས་ཤིང་། དེར་སྐབས་ཉེ་བར་གཏུགས་པའི་དགོས་མཁོར་  
 གཞིགས་ཏེ་པར་འདེབས་སུ་བྱལ་བ་འདི་ཙམ་ནི་འཆམ་འགོ་བསྐྱེད་པའི་ཐང་ཐང་  
 འཁར་རྩ་ལན་འགའ་ཡིད་པོ་ཁོ་ན་ཙམ་ལས། སྟེན་དེ་བས་རྒྱས་པ་དང་དེ་བས་

རེགས་པ་དང་དེ་བས་ཟབ་པའི་བརྟ་དག་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བརྟན་བཙས་  
 དབྱར་གྱི་ཁྱ་པོ་བཞིན་མཁུན་ཡངས་མཁས་པའི་ཞལ་ལྷ་ནས་ཟམ་མི་ཆད་པའི་  
 བདུད་ཅིའི་ལྷབས་རྒྱན་ལྷང་ལྷང་དུ་འབབ་པའི་རེ་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཁྱ་བཞིན་པ་  
 མ་ཟད། སྤང་ནས་ཆོག་མཛོད་འདིར་ཡང་ཞིབ་བཙས་གང་ནན་དུ་བྱེད་ཆེད་  
 གཟིགས་པ་པོ་ནམས་ནས་ཙུ་ཆེའི་དགོངས་འཆར་ལྷག་སྟོལ་ཁྱ་རྒྱ་བཙས་སོ།  
 རྒྱ་མཆོའི་རྒྱ་ཐིགས་ལས། འཁོར་འདས་བརྟན་གཡོའི་དངོས་པོ་རེ་རེར་ཡང་། །  
 བརྟ་དང་ཐ་སྟད་མིང་རྒྱལ་མཐའ་ཡས་བྱིར། ། སར་གནས་དཔའ་པོ་ཁོ་ནའི་  
 སྟོད་ཡུལ་ལས། ། ཉམ་རྒྱུད་བྱིས་སྟོའི་གཞལ་བྱ་ག་ལ་ཡིན། ། འོན་ཏེ་འབབ་  
 རྒྱའི་རྒྱན་ལས་ཆ་ཤས་ཅན། ། བདུངས་ཀྱང་སྒྲིམ་བུའི་སྒྲིམ་སྟེད་སེལ་བ་ལྟར། །  
 མདོན་བརྟོད་རྒྱ་མཆོའི་དབྱས་ནས་རྒྱ་ཐིགས་ཅན། ། ཐོས་བརྟོན་ཀྱང་ཤེ་ཅེ་  
 མོས་སྤངས་ཏེ་བརྟོད། ། ཅིས་གསུངས་པ་ལྟར་འདིར་ཡང་དེ་དང་མཚུངས་པར་  
 བྱས་སོ། དགེ་ལེགས་འཕེལ།

ཚུམ་པ་པོས།

---

## དཀར་ཆག

ཐེང་གཞི།

|    |       |       |
|----|-------|-------|
| ཀ། | ..... | (1)   |
| ཁ། | ..... | (34)  |
| ག། | ..... | (56)  |
| ང། | ..... | (103) |
| ཅ། | ..... | (118) |
| ཆ། | ..... | (127) |
| ཇ། | ..... | (139) |
| ཉ། | ..... | (147) |
| ཏ། | ..... | (164) |
| ཐ། | ..... | (186) |
| ད། | ..... | (203) |
| ན། | ..... | (245) |
| པ། | ..... | (267) |
| ཕ། | ..... | (285) |
| བ། | ..... | (312) |
| མ། | ..... | (367) |
| ཙ། | ..... | (391) |

---

|    |       |       |
|----|-------|-------|
| ཅ། | ..... | (405) |
| ར། | ..... | (422) |
| མ། | ..... | (430) |
| ཁ། | ..... | (431) |
| བ། | ..... | (450) |
| འ། | ..... | (470) |
| ཡ། | ..... | (477) |
| ར། | ..... | (498) |
| ལ། | ..... | (520) |
| ཤ། | ..... | (536) |
| ས། | ..... | (551) |
| ཏ། | ..... | (587) |
| ཨ། | ..... | (600) |

# ཀ

ཀ་ཁ། བོད་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་.....  
 ལུམ་ཅུའི་མིང་།

ཀ་ཁྱུག ལུར་འབུབས་བྱེད་ཀྱི་ཀ་བ་  
 ཉི་ཤུ།

ཀ་ཙ། དངོས་པོའི་ལྷི་མིང་།

ཀ་ཙི། རས་ཀྱི་རིགས་ཤིག

ཀ་གཅིག ཁང་པའི་རྒྱ་ཁྱོན་ཀ་བ་  
 གཅིག་ཉེ། ཀ་གཅིག་ནི་གཅིག  
 ཀ་གཅིག་ལྷམ་གང་མ་སོགས།

ཀ་ཏྲ་། ལྷ་ཞིབ་སོགས་བརྩི་སའི་  
 ལྷོད་ཅིག

ཀ་ཏྲེན། ཁང་པའི་ཀ་བའི་ཏྲེན།

ཀ་ཉེགས། ཀ་བའི་ཉེགས།

ཀ་ཐོ། ཀ་ཁའི་གོ་རིམ་ལྟར་.....  
 བརྒྱགས་པའི་ཐོ།

ཀ་ཐོག ཁམས་ཀྱི་དགོན་ལྷེ་ཞིག

ཀ་དག ཀ་ནས་དག་པ་ལྷེ། རོ་ལོ་

ཉིད་ནས་བྱི་མ་མེད་པའི་དོན།

ཀ་དམ་བ། ཤིང་ཞིག་གི་མིང་།

ཀ་ལྷ། གསལ་བྱེད་ལུམ་ཅུའི་ལྷེ་པ་  
 དང་པོ་ཀ་ཁག་ང་བཞི།

ཀ་གནམ། ལྷོ་ཡུལ་གྱི་ཀ་གནམ་.....  
 ཞེས་པའི་ས་མིང་ཡིན།

ཀ་པ། ཀ་པ་ཁ་པ་སོགས་ཀ་ཁའི་གོ་  
 རིམ་ལྟར་བརྒྱགས་པའི་དང་པོ།

ཀ་པ་ལ། མགོ་པོའི་ཀ་ལ།

ཀ་དཔེ། བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུང་བྱ་.....  
 ལྷུའི་དཔེ།

ཀ་ལྷོང་། བོད་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་  
 ལུམ་ཅུའི་མིང་། ཀ་ནས་ཨ་བར་  
 གོ་རིམ་ལྷོང་བ་ལྟར་བརྒྱགས་པ།

ཀ་བ། ཁང་པའི་སྤྱོད་ཤིང་ལྷེ། གཏུང་  
 མ་འདིགས་པར་བྱེད་པའི་ཀ་བ།

ཀ་བེད། འབྲས་བུའི་སྒྲན་ཞིག  
 ལྷོད་ཏུ་འང་རུང་།

ཀ་མ་རྒྱ། རྫོང་གར་ཞིང་འཇམ་པ་  
 ཞིག

ཀ་མ་ལ། མེ་ཉོག་པ་རྒྱ།

ག་མིག ཁང་པ་འི་ཕྱ་ཕྱོད་ཀ་བ་རེ་  
རེ་ཅན། ཁང་པ་ག་མིག་གསུམ་  
ཀྱི་ཕྱ་ཕྱོད་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ག་མེད། ཐབས་མེད་པའི་དོན་ཏེ།  
མ་འགྲོ་ག་མེད། མ་གནང་ག་མོ་  
མེད་སོགས།

ག་ཆལ། དུལ་མལ་གྱི་འི་ས་མིང་ཞིག་  
ག་གཞུ། ཁང་པ་འི་ག་བ་དང་མོ་  
གདུང་མའི་བར་གྱི་གཞུ།

ག་ར། མངར་ཆ་ཏེ། མེལ་ག་ར།  
ཕྱེ་མ་ག་ར། ག་ར་རྒྱུ་འབྲུམ་  
སོགས།

ག་རེ་ཞོ་རེ། མ་ལག་མི་བདེ་བའམ་  
འཁོར་གཞི་ཆེ་བའི་དོན།

ག་ལ་མིང་ག། ཕྱ་ཞིག་ཏེ། དེའི་  
སྐད་མིན་ཏུ་སྒྲུབ་ཟེར།

ག་ལི། མཁོ་མོའི་མོད་པ།

ག་ག་མིས་ལངས། སྒྲིབ་ལངས།

གང་ག། དུར་བྱ་ཏེ། རྩ་ཐ་མཁན་གྱི་  
ཕྱ་ཞིག

གད་གྱིས་བྱང་། རིམ་གྱིས་བྱང་།

གན། མཐའ་ཏེ། ཕྱི་པ་གན་ནི་  
ཕྱི་པ་རྣམས་ཀྱི་

གན་རྒྱ། བད་བཅག་པའི་ཚའི་མིང་  
ཏེ། ཕྱ་སྐད་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲ་  
བྱུར་ཆག

གར་གར། བ་བྱག་བྱུང་བའི་ཚུལ།  
གི། གི་གི་དང་གི་ཉི་ཉི་སོགས་སྒྲ་  
སྒྲིག་པ།

གིམ་པ། གིམ་པ་ག་ཡང་ཟེར། དུག་  
མེད་ཞིག་ གིམ་པའི་འབྲས་ཏེ།  
དུག་མེད་དེའི་འབྲས་པ།

གིལ་གྱིས་སྒྲིབས། དལ་བྱའི་དང་  
སྒྲིབས་པ།

གྱ་གྱ། སྒྲ་གྱ་གྱ།

གྱ་ཚ་འདོན་པ། དོན་མེད་གྱི་སྒྲ་  
སྒྲིག་པའམ། དོན་མེད་གྱི་སྐད་  
ཚར་རྒྱག་པ།

གྱ་ཐུང་། གྱ་ཐུང་ཅས་མེ་ཉོག་མོ་  
དཀར་པོ་ཞིག

གྱ་ཡ། གཅིག་པའི་སྒྲིགས་དཀར་པོ་  
སྒྲིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག

གྱ་འ། གྱ་འཁྱུ་ཏེ། ཅགས་མ་འདི་  
ལྟ་བུ། གྱར་ཅགས་ཞེས་གྱུང་མོ་  
བརྗོད། ཁ་ལ་མེད་གི་གྱ་འཁྱུ་  
བརྒྱབ་ལྟ་བུ།